

# Lagrådsremiss

## En tydligare rätt till avbrottsersättning

---

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 30 maj 2013

*Annie Lööf*

*Dan Sandberg*  
(Näringsdepartementet)

## Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås en ändring i ellagen (1997:857) som syftar till att förtydliga att det inte är en förutsättning för avbrottsersättning att överföringen av el har avbrutits i alla faser.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2014.

## Innehållsförteckning

1	Beslut .....	3
2	Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857) .....	4
3	Ärendet och dess beredning .....	5
4	Avbrott i överföringen av el .....	5
5	En tydligare reglering .....	7
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser .....	9
7	Konsekvensanalys .....	9
8	Författningskommentar .....	11
Bilaga 1	Energimarknadsinspektionens promemoria .....	12
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna .....	13

# 1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857).

## 2 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 10 § ellagen (1997:857) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

### **10 kap.**

#### **10 §<sup>1</sup>**

Om överföringen av el avbryts *helt* under en sammanhängande period om minst tolv timmar har elanvändaren rätt till avbrottsersättning.

Om överföringen av el avbryts under en sammanhängande period om minst tolv timmar har elanvändaren rätt till avbrottsersättning. *Med avbrott i överföringen av el avses i det sammanhanget ett tillstånd då uttagspunkten är elektriskt frånkopplad i en eller flera faser från spänningssatt koncessionerat nät.*

Elanvändaren har inte rätt till avbrottsersättning om

1. avbrottet beror på elanvändarens försummelse,
2. överföringen av el avbryts för att vidta åtgärder som är motiverade av elsäkerhetsskäl eller för att upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet och avbrottet inte pågår längre än åtgärden kräver,
3. avbrottet är hänförligt till ett fel i en koncessionshavares ledningsnät och felet beror på ett hinder utanför den koncessionshavarens kontroll som koncessionshavaren inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följder koncessionshavaren inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit, eller
4. avbrottet är hänförligt till ett fel i ett ledningsnät vars ledningar har en spänning om 220 kilovolt eller mer.

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

<sup>1</sup> Senaste lydelse 2005:1110.

### 3 Ärendet och dess beredning

Den 30 januari 2012 lämnade Energimarknadsinspektionen in en promemoria till Regeringskansliet med förslag till ändringar i ellagen (1997:857) i fråga om vad som skulle förstås med avbrott i överföringen av el. Promemorian återges i *bilaga 1*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2012/460/E).

### 4 Avbrott i överföringen av el

#### *Avbrott i ellagstiftningen*

I ellagen (1997:857) finns en rad bestämmelser som på olika sätt knyter rättigheter och skyldigheter till avbrott i överföringen av el. Vidare har Energimarknadsinspektionen meddelat kompletterande föreskrifter i frågan.

#### *Skyldighet att överföra el*

Enligt 3 kap. 9 § ellagen är den som har nätkoncession skyldig att på skäligen villkor överföra el för annans räkning. Överföringen av el ska vara av god kvalitet. Den vanligaste och allvarligaste bristen när det gäller överföringen av el är strömavbrott (prop. 2001/02:56 s. 61). Energimarknadsinspektionen har med stöd av 3 kap. 9 § fjärde stycket meddelat föreskrifter om krav som ska vara uppfyllda för att överföringen av el ska vara av god kvalitet (EIFS 2011:2). Med avbrott avses i de föreskrifterna ett tillstånd då uttags-, gräns- eller inmatningspunkten är elektriskt fränkopplad i en eller flera faser från spänningssatt koncessionerat nät (3 kap. 1 §).

I 3 kap. 9 a § första stycket ellagen anges att en nätkoncessionshavare ska se till att avbrott i överföringen av el till en elanvändare aldrig överstiger 24 timmar. Strängare krav kan dock följa av 3 kap. 9 § andra och tredje styckena eller de föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 9 § fjärde stycket.

#### *Underlag och information om leveranssäkerhet*

I 3 kap. 9 c–9 e §§ ellagen finns bestämmelser om underlag och information om leveranssäkerhet. Ett region- eller lokalnätsföretag är enligt 3 kap. 9 c § skyldigt att årligen upprätta en risk- och sårbarhetsanalys avseende leveranssäkerheten i elnätet och en åtgärdsplan som visar hur leveranssäkerheten i det egna elnätet ska förbättras. Enligt 3 kap. 9 e § ellagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter bl.a. om innehållet i analyser och åtgärdsplaner och skyldighet att rapportera elavbrott till den myndighet som regeringen bestämmer.

Energimarknadsinspektionen har meddelat föreskrifter om risk- och sårbarhetsanalyser och åtgärdsplaner avseende leveranssäkerhet i elnäten (EIFS 2010:3). I föreskrifterna definieras leveransavbrott som ett tillstånd då uttagspunkten är elektriskt fränkopplad i en eller flera faser från spänningssatt koncessionerat nät (3 §). Uttagspunkten är den punkt där en elanvändare tar ut el för förbrukning.

Av 17 § elförordningen (2013:208) framgår att rapportering av elavbrott som avses i 3 kap. 9 e § 3 ellagen ska göras till Energimarknadsinspektionen. Energimarknadsinspektionen har meddelat föreskrifter om skyldighet att rapportera elavbrott för bedömning av leveranskvaliteten i elnäten (EIFS 2010:5). I föreskrifterna definieras avbrott som ett tillstånd då anslutningspunkten är elektriskt fränkopplad i en eller flera av faserna från spänningssatt koncessionspliktigt nät genom till exempel kopplingsmanöver i elnät eller till följd av yttre händelser såsom utrustningsfel eller störningar (2 kap. 1 §). Detta tillstånd resulterar i en spänning nära eller lika med noll i en eller flera av faserna i uttagspunkten.

#### *Förhandsprövning av nättariffer*

Förekomsten av elavbrott har betydelse även i samband med fastställande av intäktsram enligt bestämmelserna i 5 kap. ellagen. Enligt 5 kap. 7 § ska hänsyn då tas till kvaliteten i nätkoncessionshavarens sätt att bedriva nätverksamheten. Kvalitetsbedömningen utgår framför allt från avbrottsfrekvens och spänningskvalitet (jfr prop. 2008/09:141 s. 62 f.). Energimarknadsinspektionen har meddelat föreskrifter om vad som avses med kvaliteten i nätkoncessionshavarens sätt att bedriva nätverksamheten vid fastställande av intäktsram (EIFS 2011:1). I de föreskrifterna finns ingen särskild avbrottsdefinition. I stället hänvisas till bl.a. Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om skyldighet att rapportera elavbrott för bedömning av leveranskvaliteten i elnäten (se ovan).

#### *Avbrottsersättning*

I 10 kap. 9–16 §§ ellagen finns bestämmelser om avbrottsersättning.

Enligt 10 kap. 10 § första stycket ellagen har en elanvändare rätt till avbrottsersättning om överföringen av el avbryts helt under en sammanhängande period om minst tolv timmar. I andra stycket anges fall där elanvändaren inte har rätt till ersättning, bl.a. att avbrottet beror på elanvändarens försummelse.

Av lagtexten framgår att en förutsättning för avbrottsersättning alltid är en inledande period om minst tolv timmars elavbrott. Rätten till avbrottsersättning gäller inte i exempelvis det fallet att elöverföringen avbryts i tio timmar, fungerar i en timme och sedan åter avbryts i tio timmar (prop. 2005/06:27 s. 58). Även om det inte finns rätt till avbrottsersättning i ett sådant fall, kan en konsument ha rätt till skadestånd enligt bestämmelserna i 11 kap. ellagen. Då gäller emellertid inte de bevislättnader som följer av bestämmelserna om schabloniserad avbrottsersättning.

#### *Skadestånd*

I 11 kap. 8–12 §§ ellagen finns bestämmelser om skadestånd vid avbruten överföring av el. I 11 kap. 8–10 §§ finns bestämmelser om fall då en konsument har rätt till skadestånd om överföringen av el avbryts.

Enligt 11 kap. 11 § första stycket omfattar skadeståndet ersättning för utgifter och inkomstbortfall samt annan förlust på grund av avbrottet.

## 5 En tydligare reglering

**Regeringens förslag:** Bestämmelsen om rätt till avbrottsersättning ska förtydligas genom att ordet ”helt” utgår, så att det anges att elanvändaren har rätt till ersättning om överföringen av el avbryts under en sammanhängande period om minst tolv timmar. Med avbrott i överföringen av el ska i det sammanhanget avses ett tillstånd då uttagspunkten är elektriskt fränkopplad i en eller flera faser från spänningssatt koncessionerat nät.

**Promemorians förslag:** Överensstämmer delvis med regeringens. Energimarknadsinspektionen har föreslagit att ordet avbrott ska definieras på följande sätt i ellagen (1997:857): ”tillstånd då uttags-, gräns- eller inmatningspunkt är elektriskt fränkopplad i en eller flera faser från spänningssatt koncessionerat nät”.

**Remissinstanserna:** *Svensk Energi* och *E.ON Elnät Sverige AB* anser att 10 kap. 10 § första stycket ellagen bör ändras på så sätt att ordet ”helt” tas bort. Även *Göta hovrätt* har pekat på möjligheten att slopa ordet. *Svensk Energi* har även anfört att innan ändringen införs bör det utredas vilka konsekvenser den får för skadeståndsansvaret. *Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät)* har förordat att avbrott definieras som ”tillstånd när spänningen i en given punkt understiger fem procent av nominell systemspänning i en eller flera faser”. Övriga remissinstanser har tillstyrkt promemorians förslag eller inte framfört några invändningar mot det.

### Skälen för regeringens förslag

#### *Rätten till avbrottsersättning*

Rätten till avbrottsersättning framgår av 10 kap. 10 § första stycket ellagen, som har följande lydelse: ”Om överföringen av el avbryts helt under en sammanhängande period om minst tolv timmar har elanvändaren rätt till avbrottsersättning.” Bestämmelsen är tvingande till förmån för elanvändarna (10 kap. 9 § första stycket ellagen). Som skäl för bestämmelsen anförde regeringen bl.a. följande (prop. 2005/06:27 s. 31):

”Sammantaget innebär det anförda att elanvändarnas möjligheter att få ersättning vid långvariga elavbrott är otillräckliga. De senaste årens återkommande långvariga elavbrott vid svåra väderförhållanden visar också att det i regelverket bör införas bestämmelser som ger starka drivkrafter för nätföretagen att så snabbt som möjligt höja kvaliteten på elöverföringen. Att erkänna utevaron av el som en skada i sig som ger rätt till en schabloniserad ersättning skulle underlätta för elanvändarna och samtidigt fylla ett viktigt förebyggande syfte.”

### *Innebörden av avbrott*

Ordet avbrott definieras inte i ellagen. Som framgått i avsnitt 4 finns definitioner bl.a. i föreskrifter som har meddelats av Energimarknadsinspektionen. Som ett led i definitionerna har då angetts att avbrott innebär fränkoppling i ”en eller flera faser”.

Energimarknadsinspektionen har fått vetskap om att vissa nätföretag inte betalar ut avbrottsersättning om avbrottet inte har drabbat alla faser. Regeringen delar Energimarknadsinspektionens uppfattning att denna tolkning av bestämmelserna inte överensstämmer med avbrottsersättningens ändamål. Bestämmelserna bör därför förtydligas så att det tydligare framgår att det finns en rätt till avbrottsersättning redan om avbrottet gäller en fas.

### *En tydligare lagtext*

*Svensk Energi* har anfört att det är ordet ”helt” i 10 kap. 10 § första stycket ellagen som är anledningen till att nätföretagen inte betalar ut avbrottsersättning om avbrottet inte har drabbat alla faser. I en sådan situation kommer el fram på de faser som inte är avbrutna. Ordet kan enligt *Svensk Energi*s uppfattning inte ges någon annan innebörd eller syfta på något annat förhållande, särskilt inte som ordet ”sammanhängande” bestämmer att det inte får vara fråga om att tillförseln fungerat kortare stunder under tolvtimmarsperioden. *Göta hovrätt* har framhållit att den närmare innebörden av ”avbryts helt” skulle kunna misstolkas trots den definition som föreslås i promemorian. Hovrätten antar, till skillnad från *Svensk Energi*, att ordet helt syftar på att avbrottet ska vara sammanhängande i tiden och att det inte har något att göra med hur många faser som omfattas av avbrottet. Om så är fallet är det enligt hovrätten möjligt tillräckligt att slopa ordet helt.

Med hänsyn till det som remissinstanserna har framfört bedömer regeringen att 10 kap. 10 § första stycket ellagen har fått en utformning som lämnar utrymme för olika tolkningar i frågan om det är en förutsättning för avbrottsersättning att samtliga faser omfattas av avbrottet. Ordet helt kan enligt regeringens bedömning inte heller anses ha någon självständig betydelse. För att förtydliga bestämmelsens innebörd bör därför ordet utgå. *Göta hovrätt* har antytt att detta kan vara tillräckligt för att undanröja den aktuella oklarheten. Regeringen bedömer dock mot bakgrund av de tolkningsproblem som Energimarknadsinspektionen har uppmärksammat att det bör förtydligas vad som i detta sammanhang avses med avbrott i överföringen av el.

### *Utformningen av en definition*

*Svensk Energi* har framhållit att det kan finnas skäl att ytterligare utreda konsekvenserna av att det införs en definition i ellagen och pekat på konsekvenserna för skadeståndsansvaret. Regeringen noterar också att det kan finnas fördelar med att nätmyndigheten definierar termen avbrott i överföringen av el i myndighetsföreskrifter exempelvis i anslutning till ellagens bestämmelser om underlag och information om leveranssäkerhet. De antydda svårigheterna kan dock hanteras genom att den definition som införs i ellagen uteslutande tar sikte på vad som avses med avbrott i överföringen av el i samband med rätten till avbrotts-



ersättning. Det framstår då inte som motiverat med en sådan konsekvensutredning som Svensk Energi har efterlyst.

*Svenska kraftnät* har förordat en annan definition av avbrott än den som Energimarknadsinspektionen har föreslagit. Enligt Svenska kraftnät kan det inte uteslutas att den av Energimarknadsinspektionen föreslagna definitionen kommer att leda till otydligheter i frågan om kunden är fränkopplad eller inte. Verket har också framhållit att det för en elanvändare torde vara självklart att det är användarens anslutnings- eller uttagspunkt som åsyftas om elanvändaren haft avbrott i elleveransen.

En sådan definition som Svenska kraftnät har föreslagit skulle enligt regeringens bedömning kunna medföra svårigheter att verifiera ett avbrott, eftersom det i princip skulle krävas någon typ av spänningsregistrering i varje berörd anslutningspunkt. Energimarknadsinspektionens förslag utgår vidare ifrån en definition som redan används i myndighetens egna föreskrifter. Det framstår dock som motiverat att precisera att det är elanvändarens uttagspunkt som är fränkopplad (jfr EIFS 2010:3).

Med hänsyn till det anförda föreslår regeringen att avbrott i överföringen av el definieras som ”tillstånd då uttagspunkten är elektriskt fränkopplad i en eller flera faser från spänningssatt koncessionerat nät”.

## 6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

<b>Regeringens förslag:</b> Lagändringen ska träda i kraft den 1 januari 2014.
--

**Promemorian** innehåller inget förslag i frågan om ikraftträdande.

**Remissinstanserna** har inte berört frågan.

**Skälen för regeringens förslag:** Lagändringen bör träda i kraft så snart som möjligt. Regeringen föreslår därför att lagen ska träda i kraft den 1 januari 2014. Det bedöms inte finnas något behov av särskilda övergångsbestämmelser.

## 7 Konsekvensanalys

### *Allmänt*

Regeringens förslag om en tydligare reglering av gällande regelverk påverkar främst nätföretagen och elanvändarna. Förslaget bedöms minska utrymmet för tvister, vilket förenklar för alla parter. När det gäller konsekvenserna av den aktuella regleringen kan hänvisas till konsekvensanalysen i propositionen Leveranssäkra nät (prop. 2005/06:27 s. 54–56.).

### *Nätföretagen*

Förslaget om en tydligare lagtext samt en definition om vad som avses med ett avbrott i överföringen av el innebär för nätföretagen mindre tolkningssvårigheter när det gäller den ersättningskyldighet som finns i 10 kap. 10 § ellagen (1997:857). I övrigt bedöms förslaget inte ha några särskilda konsekvenser för nätföretagen.

### *Elanvändarna*

Ett förtydligande av bestämmelserna om avbrottsersättning minskar risken för att elanvändarna behandlas olika av olika nätföretag. Ändringarna kommer vidare underlätta för elanvändarna att förstå när de har rätt till avbrottsersättning.

### *Myndigheterna*

Förslaget i lagrådsremissen bedöms inte ha några viktiga konsekvenser för Sveriges myndigheter.

### *Övrigt*

Förslaget i lagrådsremissen bedöms inte medföra några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen, brottsligheten, det brottsförebyggande arbetet, för sysselsättningen och offentlig service i olika delar av landet, jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheten att nå de integrationspolitiska målen.

## 8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857)

### 10 kap.

**10 § Om överföringen av el avbryts under en sammanhängande period om minst tolv timmar har elanvändaren rätt till avbrottsersättning. *Med avbrott i överföringen av el avses i det sammanhanget ett tillstånd då uttagspunkten är elektriskt fränkopplad i en eller flera faser från spänningssatt koncessionerat nät.***

**Elanvändaren har inte rätt till avbrottsersättning om**

- 1. avbrottet beror på elanvändarens försummelse,**
- 2. överföringen av el avbryts för att vidta åtgärder som är motiverade av elsäkerhetsskäl eller för att upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet och avbrottet inte pågår längre än åtgärden kräver,**
- 3. avbrottet är hänförligt till ett fel i en koncessionshavares ledningsnät och felet beror på ett hinder utanför den koncessionshavarens kontroll som koncessionshavaren inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följder koncessionshavaren inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit, eller**
- 4. avbrottet är hänförligt till ett fel i ett ledningsnät vars ledningar har en spänning om 220 kilovolt eller mer.**

*Första stycket första meningen* har ändrats på så sätt att ordet ”helt” har utgått. I *andra meningen*, som är ny, finns en definition av avbrott i överföringen av el. Genom ändringarna tydliggörs att det inte är en förutsättning för avbrottsersättning att överföringen av el har avbrutits i alla faser.

Med avbrott i överföringen av el avses i detta sammanhang ett tillstånd då uttagspunkten är elektriskt fränkopplad i en eller flera faser från spänningssatt koncessionerat nät. Uttagspunkten är den punkt där en elanvändare tar ut el för förbrukning.

Inga ändringar har gjorts i *andra stycket*.

Övervägandena finns i avsnitt 5.

# Energimarknadsinspektionens promemoria

## Förslag till ändring i ellagen avseende definition av avbrott

### Bakgrund och problembeskrivning

Enligt 10 kap. 10 § ellagen har elanvändare rätt till avbrottsersättning om överföringen av el avbryts helt under en sammanhängande period av tolv timmar. Av andra stycket i bestämmelsen framgår att någon rätt till avbrottsersättning inte föreligger under vissa närmare angivna förutsättningar. Bestämmelserna om avbrottsersättning infördes bl.a. för att ge starka drivkrafter för nätföretagen att så snabbt som möjligt höja kvaliteten på elöverföringen. I förarbetena konstaterades att de dåvarande reglerna var ersättning var otillräckliga samt att det kan framstå som oförståeligt och orättvist att nätföretagen betalar ut olika stora ersättningar för likartade avbrott (prop. 2005/06:27 sid. 31).

Ordet avbrott definieras inte i ellagen och Energimarknadsinspektionen har inte tillsyn över bestämmelserna i 10 kap. Genom frågor från elanvändare har Energimarknadsinspektionen fått vetskap om att vissa nätföretag inte betalar ut ersättning om avbrottet inte har drabbat alla faser. Denna tolkning av bestämmelserna överensstämmer enligt Energimarknadsinspektionens uppfattning inte med avbrottsersättningens ändamål och har heller inte något direkt stöd i bestämmelsernas ordalydelse. Att det överhuvudtaget finns utrymme för en sådan tolkning är svårmotiverat och innebär att elanvändarna, trots regler om schablonersättning, kan behandlas mycket olika i detta avseende. Energimarknadsinspektionen kan dock inte vidta några åtgärder eftersom tillsynen inte omfattar bestämmelserna om avbrottsersättning.

Ordet avbrott förekommer på fler ställen i ellagen. Enligt 3 kap. 9 a § ellagen får ett avbrott inte överstiga 24 timmar (funktionskravet). EI har också meddelat föreskrifter om god elkvalitet (EIFS 2011:2). I dessa föreskrifter definieras avbrott som *”tillstånd då uttags-, gräns- eller inmatningspunkten är elektriskt frånkopplad i en eller flera faser från spänningssatt koncessionerat nät”*.

### Förslag

Med anledning av det beskrivna problemet föreslår EI att ordet avbrott definieras i ellagen. Definitionen kan lämpligen vara densamma som i EI:s föreskrift (EIFS 2011:2) och införas i 1 kap. 4 b §.

Ett alternativ till detta är att låta EI:s tillsyn omfatta även bestämmelserna om avbrottsersättning. I dagsläget förespråkar EI dock att en definition införas i 1 kap. ellagen enligt följande.

4 b § Med avbrott avses tillstånd då uttags-, gräns- eller inmatningspunkt är elektriskt frånkopplad i en eller flera faser från spänningssatt koncessionerat nät.

Göta hovrätt, Växjö tingsrätt, Affärsverket svenska kraftnät, Elsäkerhetsverket, Statens energimyndighet, Konsumentverket, Post- och telestyrelsen, Boverket, Sveriges kommuner och landsting, Regelrådet, Svenskt näringsliv, Svensk energi, Fastighetsägarna Sverige, Konsumenternas energimarknadsbyrå, Oberoende elhandlare, Sveriges allmännyttiga Bostadsbolag, Sveriges konsumenter, Sveriges Bostadsrättscentrum AB, Villaägarnas riksförbund, Svensk Elbrukarförening och Lantbrukarnas riksförbund.

Härutöver har E.ON Elnät Sverige AB och Hyresgästföreningen inkommit med yttranden.